

бѣше въ очитѣ му най-доброто правителствено сръдство.

Таквъзъ обяснение на Робеспьера ни се вижда да е много по-близо до истината отъ колкото обяснението, което даватъ за него, като го признаватъ за чудовище на беззаконието или жертва на самоотвержението.

Робеспьеръ се лъжеше, както относително собственитѣ си достоинства, тѣй и относително дотоишествата на своята система; системата му бѣше лъжовна, защото единъ народъ, който не е способенъ да организира свободата си не е способенъ тѣй сжщо и да се ползува отъ нея.

Колкото се отнасяше до личността на Робеспьера, то ако сждимъ за него по рѣчитѣ му, въ които декламацията му надминаваше солидността на мисълта, и по поведението му, което бѣше нерѣшително въ критически минути, тѣй сжщо и отъ отзивитѣ на мнозина негови съвременници, които бѣха компетентни да го оцѣнятъ, той не отговаряше на ролята, до която се домогваше: той не обладаваше извънредни политически и административни дарби.

Той смѣташе да се доближи къмъ цѣльта си, като земе инициативата да възстанови религията, за което и прѣдложи на Конвента да признае тържествено сжществуването на Бога и безсмъртието на душата. Тоя епизодъ не основателно подигаха на смѣхъ. Понѣ католицитѣ нѣмаха право за това, тѣй като тѣ нарѣкоха императоръ Теодосия *Великий*, именно за подобно нѣщо. Провѣзгласяването Върховното Сжщество за сжществующе бѣше безъ съмнѣние единъ великъ актъ, макаръ и да бѣше прѣдизвиканъ отъ твърдѣ сложни подбуждания: отъ една страна то бѣше религиозенъ актъ въ смисълъ, че изразяваше искрено убѣждението на автора му, а отъ друга то бѣше политически актъ, защото умиротворяваше духоветѣ и противудѣйствуваше на анархическитѣ тенденции на една секта, отъ която още се